

vztah prozatímní ochrany ke konečnému pojištění dostal zřejmé vyjádření v obsahu pojistky ze dne 11. září 1930, v níž byla zahrnuta doba pojištění od 30. září 1929, tedy i ta, jež spadala v prozatímní ochranu. Není tedy důvodu, aby se v souzeném případě posuzoval jako zvláštní ujednání prozatímní pojistné smlouvy onen prozatímní pojišťovací záznam, o němž nemluví ani zákon o pojišťovací smlouvě, ani pojišťovací podmínky a který podle toho, co právě uvedeno, splývá v jednotný pojistný poměr po ujednání konečného pojištění. Nedošlo-li k ujednání pojistné smlouvy, nemůže tedy býti řeči o uzavření prozatímního pojišťovacího záznamu. Nerozhodno proto, zda nesla pojišťovna nebezpečí, neboť nejde o ustoupení od pojistné smlouvy, takže nepřichází v úvahu ustanovení § 8 všeob. poj. podmínek a rovněž ne § 63 zákona o smlouvě pojišťovací ze dne 23. prosince 1917 čís. 501 ř. z. Dospěl-li odvolací soud, třebaže z jiných důvodů, k závěru, že mezi stranami nedošlo ani k uzavření pojišťovacího prozatímního záznamu, posoudil věc správně po právní stránce.

Čís. 15335.

K § 1315 obč. zák.

Úsudek na nezdatnost dovozený z jediného případu.

K § 1327 obč. zák.

Žalovaný nemůže se zprostiti povinnosti k náhradě škody poukazem na to, čeho se žalobci dostalo od jiných osob, které za škodu onu neručí, nýbrž které plnily jenom to, co podle smlouvy uzavřené nikoliv se žalovanými, nebo v jejich prospěch, měly plniti.

K účinnosti prohlášení právního zástupce nesvéprávné osoby, že svoluje k započtení vyplaceného pojistného na zažalovanou náhradu škody, je třeba svolení chráněneckého soudu.

(Rozh. ze dne 26. června 1936, Rv II 241/36.)

Nezl. žalobce tvrdě, že jeho otec byl vojenským povozem usmrcen, domáhá se na žalovaném československém státu a kočím Rudolfu K., jenž povoz tehdy řídil, podle § 1327 obč. zák. náhrady škody, a to placení renty 200 Kč měsíčně. P r v ý s o u d žalobu zamítl proti československému státu vůbec, proti Rudolfu K. pro tentokráte. D ů v o d y: Důvod ručení žalovaného státu opírá žaloba především o neopatrné jednání žalovaného Rudolfa K., jenž byl odsouzen pravoplatným rozsudkem divisiního soudu pro přečin proti bezpečnosti života podle § 599 voj. tr. zák. Podle § 268 c. ř. s. jest soud vázán obsahem tohoto pravoplatného rozsudku, podle něhož žalovaný Rudolf K. kritického dne, jedal s dvojspřežním vojenským povozem, počínal si tak neopatrně, že jeho splašené koně zachytili otce žalobcova, který utrpěl těžká zranění a na ně zemřel. Neopatrnost žalovaného vidí soud ve shodě s rozsudkem divisiního soudu v tom, že po prvé nehodě splašenými koňmi, t. j. po pádu sedlového koně, nezkrátil řetězů u oje, jak mu radily okolo stojící osoby

a jak i opatrnost kázala, a aniž se přesvědčil, zda brzda funguje, vydal se na další cestu, ačkoliv musil předpokládati, že splašených koní neovládnou. Nezáleží na tom, čeho se koně původně polekali, nýbrž na tom, že žalovaný neučinil po prvé nehodě nutné opatření, aby další neštěstí zamezil. O spoluzavinění usmrčeného cestáře nelze mluvit. Podle § 1327 obč. zák. musí žalovaný nahradit žalobci jako pozůstalému, o jehož výživu usmrčený měl dle zákona pečovat, vše, co mu smrtí ušlo. Žalobci ušla výživa a zaopatření, které mu jeho otec ze svého platu asi 650 Kč měsíčně poskytoval. Z tohoto musil žalobcův otec živiti sebe, ženu a nezl. žalobce. Případá-li na zemřelého jako na hlavu rodiny a pracujícího člena domácnosti 300 Kč a na jeho manželku 200 Kč, zbývá na žalobce přiměřená částka asi 150 Kč měsíčně. To jest průměrná měsíční hodnota výživy, která mu smrtí otcovou ušla, a tuto částku má žalovaný žalobci podle § 1327 nahradit. Žalobce nemá po úmrtí svého otce nároku na pensí. Pozůstalým po usmrčeném bylo vyplaceno odbytné 14.907 Kč 60 h na základě pojistné smlouvy sjednané ve prospěch zemřelého pro případ smrti mezi městem (zaměstnavatelem) a pojišťovnou. Tuto částku vyplatila pojišťovna městu a městská pokladna složila z toho do soudní úschovy u Spořitelny městské pro pozůstalé částku 14.707 Kč 60 h, kdežto částka 200 Kč byla dána zálohou přímo vdově zesnulého Antonii C. Obě tyto částky byly jedinou aktivní částkou pozůstalosti. Po zaplacení pozůstalostních dluhů, dědických poplatků a poplatků za projednání pozůstalosti byla žalobci jako zákonnému dědici usmrčeného odevzdána část pozůstalosti ve výši 9.349 Kč 55 h. Tato částka byla podle usnesení pozůstalostního soudu ze dne 12. července 1934 uložena pro žalobce v sirotčí pokladně okresního soudu. Poněvadž žalobce sám souhlasí, aby částka tato byla započítána na zažalované výživné a soud nemůže jíti ultra petitum, jest tuto částku odpočítati od zažalovaného nároku, aniž je třeba zkoumati podmínky pro započítání do ušlé výživy podle § 1327 obč. zák. Tím jest uhrazeno výživné žalobce částkou 150 Kč měsíčně, na něž by měl podle toho, co shora řečeno, nárok na dobu 5 let a 2 měsíce. Jest tedy žaloba předčasná, nehledíc ani k tomu, že není jisto, zda nárok na výživné v budoucnu vůbec vznikne, protože žalobce, kterému bylo v době otcovy smrti necelých 12 let, bude možná ve věku 17 let způsobilý sám se živiti. Netřeba se tedy zabývatí další položkou, kterou žalovaný chce na zažalované výživné započítati, avšak žalobce s tím nesouhlasí, totiž sirotčím důchodem, který žalobce pobíral a dosud pobírá od Ústřední sociální pojišťovny, a to 26 Kč 20 h případně 30 Kč měsíčně. I kdyby tato částka byla do rozsahu alimentárního nároku započítána, zmenšil by se tím alimentární závazek žalovaného o 30 Kč měsíčně, to jest na 120 Kč měsíčně. Tato změna v rozsahu výživného projevila by případný účinek až po 5 letech 2 měsících, počítajíc od smrti žalobcova otce, neboť do této doby jest jeho výživné uhrazeno. Bylo proto žalobu proti žalovanému K. pro tentokráte zamítnouti jako předčasnou. Nárok na výživné proti státu opírá žaloba především o trestný čin žalovaného K. Stát však neručí za trestné činy příslušníků branné moci absolutně a

neomezeně, poněvadž není obecné zákonné normy, která by mu takové ručení ukládala. Zvláštních norem, které ukládají určitým subjektům ručení za vinu třetích osob nebo dokonce ručení za výsledek, nelze v daném případě užít. Na druhé straně však nelze jít tak daleko, jak to činí žalovaný erár a z § 92 úst. listiny dovozovati, že stát v daném případě vůbec neručí za škodu způsobenou trestným činem žalovaného, poněvadž prý zákon, o němž se § 92 úst. listiny zmiňuje, nebyl dosud vydán. Nelze přehlížeti, že ústavní listina tu mluví toliko o ručení státu za škodu způsobenou nezákonným výkonem veřejné moci, což nelze přímo vztahovati na protiprávní činy jednotlivých příslušníků čsl. vojska, jež přece nejsou, aspoň ne vůči poškozenému, t. j. náhodně zabitému otci žalobcovu, tím méně vůči jeho pozůstalým, výkonem veřejné moci ve smyslu § 92 úst. listiny. Toliko per analogiam lze se dovolávati předpisu § 92 úst. listiny, neboť, jestliže předpis ten i tam, kde jde o škodu způsobenou nezákonným výkonem veřejné moci, vyhrazuje zvláštnímu zákonu určití, pokud stát ručí, tím více bylo by třeba zvláštního zákonného předpisu, aby neomezenou ručební povinnost státu uložil pro takové činy příslušníků vojska, jež jsou s činností státu, jako je udržování vojska, v souvislosti zcela nahodilé. Takové normy, která by stát zavazovala k náhradě škody, jež způsobili soukromým osobám příslušníci vojska, v platném řádu není (srovnej nález nejv. správního soudu ze 14. května 1925 čís. 9792, Bohuslav 4097). Není-li zvláštního zákona a nejde-li v daném případě o výkon veřejné moci podle § 92 úst. listiny, nýbrž o trestný čin vojenské osoby, lze posuzovati ručení státu nanejvýše jen s hlediska obecných předpisů práva občanského. Žalobce opírá závazek státu výslovně o §§ 1315 a 1320 obč. zák. Podle posledního ustanovení ručil by stát jako chovatel koní, kdyby nedokázal, že se postaral o náležité opatření nebo dohled, Avšak stát učinil zadost této své povinnosti, svěřiv opatrování a dohled na koňský potah vojenské osobě zvláštní zkouškou způsobilosti prošlé, jakou byl žalovaný desátník. Nelze proto na vojenské správě požadovati více opatrnosti, než, že svěřila koně způsobilému a zkoušenému poddůstojníkovi, neboť k nějakému dalšímu opatření k vůli bezpečnosti lidí nebylo při klidné povaze koní nejmenší příčiny. Ani s hlediska § 1315 obč. zák. nelze dospěti k přesvědčení, že by byla vojenská správa svěřila koňský povoz člověku nezpůsobilému nebo dokonce nezkušenému. Žalovaný K. nebyl před kritickým případem nikdy trestán a žalovaný ani netvrdí okolnosti, které by ho činily nezdatným. Z jediného případu, který je předmětem žaloby, nelze ještě v daném případě usuzovati na nezdatnost; neboť třeba bylo zjištěno, že žalovaný nedbal vši žádoucí opatrnosti, přece nelze přehlížeti, že na výsledek neštěstí hlavní vliv měla živelná síla, kterou nelze zmocí, totiž splašená zvířata. Žalobce tvrdí ovšem, že koně nebyli náležitě opatření k potahu v povozu, zejména, že jejich postroje nebyly patřičně upraveny, a za druhé, že na voze nefungovala brzda. Bylo však věci žalovaného K., aby tyto závady odstranil, byly-li tu jaké. Nelze však přičítati zmíněné nedostatky k vině státu, když žalobce ani netvrdil, tím méně dokázal, že žalovanému byl vojenskou správou ode-

vzdán koňský potah s nezpůsobilým nebo vadným postrojem. O d v o l a c í s o u d uznal podle žaloby tak, že žalovaní jsou povinni, dokud se žalobce nebude moci sám živiti a dokud bude bráti od Ústřední sociální pojišťovny 30 Kč měsíčně, platiti mu měsíčně 120 Kč.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

U žalovaného státu dlužno především rozřešiti otázku důvodu žalobního nároku. Tuto otázku rozřešil odvolací soud správně ve smyslu kladném; správně rozlišoval mezi povinnostmi a ručením žalovaného státu s hlediska § 1320 obč. zák. na jedné straně a s hlediska § 1315 o. z. na druhé straně a správně dovodil, že žalovaný stát ručí za škodu vzešlou z jednání druhého žalovaného pro jeho nezdatnost. Nesejde na tom, že snad se koně původně polekali před autem a že se proto splášili, když bylo zjištěno, že se potom, když jeden z koní padl, zastavili a že žalovaný K. ani potom nedbal toho, aby se koně nejprve uklidnili, jak by opatrnost byla kázala, nýbrž že hned v jízdě pokračoval, aniž odstranil všechny závady na voze i na postrojích. Tu mohl zajisté předvídati nebezpečnost svého podnikán, zvláště když byl na to upozorňován; nelze jej proto uznati za osobu zdatnou, když ani takové míry opatrnosti neužil. U obou žalovaných jde o započtení oněch 9.349 Kč 33 h, jichž se žalobci dostalo z důvodu pojištění u pojišťovny. Žalovaní, kteří jsou povinni nahraditi žalobci škodu, kterou utrpěl smrtelným úrazem otčovým ve smyslu § 1327 obč. zák., nemohou se této povinnosti zprostiti tím, že poukazují na to, čeho se žalobci dostalo od jiných osob, které za škodu onu neručí, nýbrž které plnily jenom to, co podle smlouvy, uzavřené nikoli se žalovanými nebo v jejich prospěch, měly plniti; správně tu poukazuje žalující strana k tomu, že pojišťovací premie, které byly placeny, náležely do kalkulace práce a mzdy nebožtíkovy a šly tedy jako úplata za pojištění z jeho prostředků. Nerozhoduje, že tu předpokladem nároku z pojišťovací smlouvy byl smrtelný úraz žalobcova otce, tedy stejná skutečnost, která je součástí skutkového děje, z něhož vznikla náhradová povinnost žalovaných. Právem poukazuje žalující strana také k sociálním důvodům onoho pojištění žalobcova otce jako cestáře; takovým pojištěním, jehož úplata pramení v práci a platech pojištěného, má býti zvýšen prospěch jeho nebo jeho pozůstalých, jeho účelem nebo účinkem zajisté nebylo, aby se ho směl s účinkem dovolávacího škůdce k svému zproštění. Netřeba řešiti, jak se má věc se sirotčím důchodem, který žalobci vyplácí Ústřední sociální pojišťovna, když se v té příčině dovolateli nestala křivda. Jde ještě o procesněprávní otázku: žalující strana projevila totiž před procesním soudem souhlas s tím, aby jí ona částka 9.349 Kč 33 h byla započtena na žalovanou rentu, v odvolání však uplatnila, že k tomu neměla souhlasu poručenského soudu, jehož by byla potřeba podle § 233 obč. zák. Nelze o tom pochybovati, že podle hospodářských důsledků, jež by ono prohlášení mělo, lze je počítati k takovým právním jednáním, jež má na mysli cito-

vané místo zákona. Souhlas poručenského soudu je zde tedy hmotně-právním předpokladem platnosti takového právního jednání a měla proto býti otázka uvedena na přetřes již v řízení před procesním soudem podle § 182 c. ř. s., což odpadá, když se schválení ani netvrdí. Jde pak pro opravné řízení jenom o právní posouzení, jestliže žalující strana poukázala k tomu, že tu nezbytného soudního schválení není, aniž sejde na tom, že žalobce byl zastoupen advokátem a že projev pocházel od tohoto právního zástupce, když šlo o procesní projev, který se netýkal jenom skutečností, nýbrž byl právním jednáním hmotněprávních důsledků, nechť by byl posuzován jak omezení žaloby nebo částečné vzdání se žalobního nároku, když přece rozhodným zůstává pravý skutkový a právní podklad a význam onoho projevu. Ani v této příčině tedy odvolací soud nepochybil. Že uznáním odpovědnosti státu za škodu není dotčena ručební povinnost žalovaného K., netřeba podrobně odůvodňovati.

Čís. 15336.

I. Košicko-bohumínska dráha úč. spol. je totožnou spoločnosťou s bývalou Cís. a král'. priv. košicko-bohumínskou železnicou úč. spol.

II. Rozsudky maďarských súdov nie sú vykonateľnými v Čs. republike.*)

III. Československý súd nemôže prisúdiť pohľadávku maďarského štátneho občana, vzniklú pred štátnym prevratom v starých rak.-uh. korunách, vo valorizovanej hodnote podľa maďarských zákonov — v rozpore so zákonom č. 187/1919 Sb. z. a n. — ani v tom prípade, keď ináč podľa pravidiel medzinárodného práva súkromného dotýčný právny úkon, z ktorého pohľadávka vznikla, treba posudzovať podľa maďarského práva.

(Rozh. z 26. júna 1936, Rv III 625/34.)

Riaditeľ bývalej Cís. a král'. priv. košicko-bohumínskej železnice úč. spol. poveril v r. 1917 žalobníka, aby vypracoval plány na nádražnú budovu v P. — Žalobník tieto plány vyhotovil a odovzdal ich v r. 1922. Podľa dohody, uzavrenej spoločnosťou so hore uvedenou v r. 1917, žalobník mal za plány nárok na odmenu 25.535'80 predvojnových rakúsko-uhorských korún. Zaplataenia tejto sumy domáhal sa žalobník pred súdmi v Budapešti, ktoré mu prisúdily 19.151'85 zlatých korún — Cís. a král'. priv. košicko-bohumínska železnica úč. spol., ktorá mala sídlo v Budapešti, bola vymazaná z firemného registra král'. sedrie v Budapešti v októbri 1927 a do registra krajského súdu v Košiciach zapísaná bola v novembri 1928 Košicko-bohumínska dráha úč. spol. — Žalobník bol a je štátnym príslušníkom maďarským, žalovaná spoločnosť mala až do októbra 1927 svoje sídlo v Budapešti a aj dohoda strán

*) Výnimka: rozhodnutia, odsudzujúce žalujúcu stranu (alebo intervenienta) na platenie útrat; vid' rozh. Úr. sb. č. 2215.